

Koudumer verhalen uit de Tweede Wereldoorlog

De bevrijding van Koudum: 17 april 1945

Voor Koudum geldt als Bevrijdingsdag 17 april 1945, de dag dat de Canadezen in het dorp arriveerden. Dat schreef burgemeester Rinke Reitsma van de gemeente Hemelumer Oldeferd op 16 mei 1945 aan de Commissaris der Koningin in Friesland. Op donderdag 12 april kwamen de bevrijders het zuidoosten van Friesland binnen. 15 april werden Leeuwarden en Sneek bevrijd en 16 april Harlingen, Bolsward, Workum, Hindeloopen en Staveren.

Op dinsdag 17 april 1945, rond 10 uur 's ochtends, reden de Canadezen vanuit Hindeloopen met hun tanks Koudum binnen. Daar werd de vlag op de kerktoren uitgestoken. De soldaten kregen bij de intocht bloemen en deelden als dank daarvoor sigaretten uit. Er waren geen plechtigheden, maar 's middags speelde wel de Christelijke Muziekvereniging Looft Den Heer vaderlandse liederen. De jeugd – en vooral de meisjes – vermaakte zich uitstekend met de Canadezen.

Ooggetuigenverslagen

Van verschillende mensen die de bevrijding van Koudum op 17 april 1945 meegemaakt hebben, zijn er verslagen bekend.

Eisje Speerstra schreef het meest uitgebreide verslag van de bevrijding op 25 april 1945 in een brief aan haar zus Sanne. Eisje werkte op het gemeentehuis en deed mee aan het verzet in Koudum.

En toen Dinsdag 17 April!!!!!! Onze bevrijdingsdag!!!!!!! Wij waren 's morgens om halfnegen in de Hoofdstraat, maar we wilden niet naar kantoor. We hebben eentje van de NBS aangeklampt en die zei dat ze eerst de moffenkliek uit de distributie zouden uitzuiveren en dan mochten we weer aan 't werk gaan. We hadden dus met eere vrij. Toen hebben we maar niks anders meer gedaan dan de Canadezen opgewacht. Om een uur of tien rolden de eerste tanks Koudum binnen.

Henk Glimmerveen was 11 toen het gezin in februari 1945 vanwege de honger van Maarssen vluchtte naar Koudum, waar familie woonde. Herinneringen van de familie Glimmerveen aan de tocht naar Koudum, het verblijf in Koudum en aan de bevrijding van Koudum staan in het boekje *Dat bolletje brood in de Bakkerstraat*. Over de bevrijding zegt Henk Glimmerveen onder andere:

Dat de bevrijding echt was aangebroken, bleek de volgende dag, die 17e april 1945, toen een groep Canadese soldaten met gevechtswagens het dorp binnenreed. [...] Ze zetten hun voertuigen neer op een weilandje dicht bij het centrum van het dorp - waar later een basisschool is gebouwd - en gedroegen zich tamelijk ontspannen. Ze deelden chocola en sigaretten uit en babbelden met dorpsbewoners. Pa vond het prachtig: hij stond, met twee van zijn kinderen aan de hand, druk Engels te praten met enkele Canadezen.

De schilder/tekenaar **Willem Jans Dijk** (1881-1970) verbleef met zijn vrouw een flink deel van de Tweede Wereldoorlog op Galamadammen omdat zijn huis in Den Haag in spergebied lag. Hij hield gedurende de hele oorlog een dagboek bij. Op 18 april 1945, schreef W.J. Dijk in zijn dagboek onder andere:

Toen kwam de morgen van de 17e April en nu werd het menens. Heel het dorp liep uit en werkelijk, tegen een uur of elf rolden de eerste gevechtswagens het dorp binnen. Dat was een onvergetelijk ogenblik, het trof me diep, de chauffeur was een grote forse kerel met roodbruin gezicht, waar niets geen aandoening op te lezen stond, of het moest zijn een hautaine uitdrukking. Maar ze hadden dit vertoon van blijdschap al zo dikwijls gezien, het zal op hen weinig indruk gemaakt hebben.

